

Yanya'nın Gözyaşları

Fazıl Bülent Kocamemi

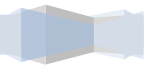
İstanbul, İskenderiye Yayınları, Ocak 2008, s. 232 , ISBN: 975-9944-0181-2-8

Ayşenur GÜLEN*

Yanya'nın Gözyaşları adlı kitap, yazarın bizzat kendi vatanının, kendisi yaşamadığı halde 5 yaşında annesinin nasıl İzmir'e gelip yerleştiğini, vatanını hiç görmediği halde duyduğu özlemi, en çok da ananesinin oraya olan hasretini tarihiyle okuyucuya sunmaktadır.

Öncelikle kitap Dr. Cezmi Bayram'ın Önsözünü, Yazarın ilk Sözü, ilk bölümde Yunanistan'dan göçlerle devam eden I. Ve II. Balkan Savaşlarında Yanya'nın durumunu Yanyalıların gözünden anlattığı ayrıca belgelerde ve kitaplarda geçen Yunanlıların ve Arnavutların iç içe yaşarken nasıl düşman olduklarını anlatmış, daha sonraki bölümde ise sık sık kitabın diğer bölümlerinde de geçen Yanya'nın yeme-içme, aile ve misafir adabına değinilmiş, kültüründen bahsedilmiş ayrıca Yunan, Arnavut ve Türk halklarının bir Yüzyıl içerisinde nasıl dosthâne yaşarken düşman kesildiklerine ve Yanya savunmasında önemle vurgulanan kahraman paşalara da dikkat çekilmiştir (s.49-69).

* FSMVÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilimdalı Yüksek Lisans Öğrencisi, akdagaysenur@gmail.com.

Evliya Çelebi'nin Yanya'yı Aman Yeri, Büyük Sığınak Yanya Kalesi, İç Hisar, Camileri, Mescitleri, Ayan ve Aga Sarayları, Çarşı, Pazar ve Bedestanı, Hayat Suyu Çeşmeleri, Panayır Meydanı, Giyinişleri, Kefere Adası, Çaka Köyü diye ayrıntılı şekilde efsanevi tasvirleriyle anlatımına yer verilmiştir. Yazarın çeşitli mekanları avucunun içi gibi bilmesine sebep olan şey, hem araştırmalar titizlikle davranması hem de sonuç bölümünden anlaşıldığı üzere Yanya'yı ziyaret etmesinden orada da kendisine yardım edenlerin bilgisini almasından kaynaklanmaktadır. Osmanlı idaresine Yanya 'nın nasıl dahil olduğuna dair Amannâmeleri bizzat belgeleriyle yayınlayan yazar iddia edilen Osmanlı'nın gayr-i Müslim vatandaşların haklarına riayet etmediğini adeta ispatlamaktadır. Türklere önyargılı yaklaşmayan Batılı kaynaklar da diye devam eden yazar şu sözlerle devam eder yazısına: *'...Hıristiyanlarla Türkler aynı gelenekleri paylaşarak yıllarca barış içerisinde yaşadılar. Denir ki; Konitsa Türkleri Hıristiyan dinine saygılı davrandılar ve zor günlerde Hıristiyan usulüne göre dua ettiler. Konitsa, Osmanlı İmparatorluğu döneminde en asaletli kentlerden biriydi. Günümüzde dahi aristokratik evlerde Türk mimarisini görmekteyiz. Denir ki; Atina'nın en iyi hayvan terbiyecisi, Hasekis ve Ali Paşa'nın annesi Hamko gibi diğer iyi tanınmış Türkler, Konitsalıydı. Hamko'nun evi halen yukarı Konitsa'da bulunmaktadır'*Yine aynı bölümde yazarın önemle vurguladığı Yunanistan Tarihi anlatılırken kahramanlık ve mit öykülerine yer verilirken tarih kitaplarında Osmanlı'ya karşı ayaklanma en büyük kısımları oluşturmakta ve bunların çoğunluğunun yalan olduğunu vurgulamaktadır. Fakat TO VİMA gazetesinin, ayaklanmanın 185. Yıldönümünde 'Yunanistan'ın 10 Büyük Yalanı'nı yayınladığını belirterek bunları ilave etmiştir. Yalanların sırayla din değiştirme zorlaması, yeniçeri ocaklarına ailelerden kopartılarak zorla alınmaları, kendi dillerinde eğitimi gizli yaptıkları, Yunan Kilisesinin Osmanlı ile mücadele ettiği, 1821 de Osmanlıya karşı ayaklandıkları ve bunu kendi başlarına başarmaları, bu ayaklanma sonucunda 1881 de Tesalya'nın da Yunan topraklarına katıldığı, sadece Yunan halkının ayaklandığı, yabancı devletlerin Yunanlılara olan sevgisinden onlara yardım ettiği, sadece Yunan halkının kendi topraklarından olduğu yani göç etmek zorunda kaldığı en önemlisi de I. Dünya Savaşı'nda Anadolu'dan Yunanistan'a göç etmek zorunda kalanların Helen topraklarından zorla kopartıldığı şeklinde yayınlayan bizzat kendisi Yunandır. Bu maddelerin aslının anlatıldığı gazete yazısında kendi yalanlarını yine kendi halkının düzelttiği eserde vurgulanmaktadır.

İlerleyen Bölümde yazarın *'Ve.. Hayalimi Gerçekleştiriyorum'* başlığı altında ki bölümde ise, yıllarca ananesinden dinlediği, tarihini satır satır neredeyse ezberlediği, özlem ve hasret ile Yanya'ya olan ziyaretini anlatmaktadır. Yazar daha ilk paragrafta *'...Epir'in başkenti hakkında dikkatinizi çeken ilk şey , onun Yunan'a benzemediğidir. Eski Yanya kenti etrafı yemyeşil ağaçlarla kuşatılmış yeşil bir gölde yer alır. İğne inceliğinde minareler, kurşun'i kubbeli camiler yaprakları delip geçerler. Karla kaplı dağlar yansımalarını geri gönderen gölü kucaklar. Sanki Boğaziçi'nde Cenevre gibi. Yanya'nın yaklaşık 500 yıl boyunca Türk olduğunu ve erkek nüfusunun 1913'e dek fes giydiğini düşünürseniz, bu Anadolu mirası sürpriz olmaz. Üstelik Yunanistan hürriyetine kavuştuktan sonra bile, minareler*

işgalcilerin sembolü olarak kaldılar. Halen Müslüman azınlığın yaşadığı Trakya dışında, anavatanda, bunlar kadar sağlam kalmış başkalarını görmedim...” diyerek konuyu anlatması Osmanlı’dan yani Türklere ayrı Yanya olmayacağını gözler önüne sermektedir. Her ne kadar toprak olarak şu an bize dahil olmasa da 500 yıllık tarihi bir anda silemeyeceğimizi, Yanya’nın tarih içerisinde ki önemine dikkat çekmektedir. Yanya’da dolaşırken sürekli beraber büyüdüğü ninesini yanında hissederek o zamana karda anlattıklarını yaşamalarının sevincini satırlarından anlamaktayız.

Yazarın son sözü kısmında ise: Her iki ülkenin dost olabilmesi yıllar sürse de bunun imkansız olmayacağını, Yunan halkı kendisine öğretilen tarihin yalanları anladığı, siyasi çatışmaların bir yarar getirmediğini ve Türkiye’nin maksadının Yunanistan’ı işgal etmediğini anlamalarından geçtiğini vurgulamaktadır. Kendisine Yanya’da yardım eden Dr. Giorgios Nikolau ile anlaşılan aslında özde aynı fikirde olan iki halen neredeyse düşman olan ülkelerin geçmişte yaşanan ihanetleri görmezden gelmeden çözüme kavuşabileceğine inanmakta olan yazar, eğer iki tarafta ortak noktada birleşmek istiyorsa birbirlerini anlamalılar diye sonuçların gözden geçirilmesi gerektiğini söylemektedir. Kıbrıs meselesi, Ermeni soykırım iddiaları ve PKK’ya olan desteklerini, sürekli dış mihrakların onları destekleme sebebinin sevgiden ! değil de bir yönetme oyunu olduğunu, bir gün dost olabileceğimize olan inancıyla beraber idrak etmeleri temennisıyla sözlerini bitirmektedir. En son olarak da “*Tarihe Geçmiş Yanyalılar*” başlığı altında İzzettin Çalışlar Paşa, Tepedelenli Ali Paşa, Kâzım Taşkent, Mustafa Abdülhâlik Renda, Şemseddin Sami, Raif Karadağ, Hüseyin Ataman, Sadi Yaver Ataman, Korolos Papoulias (Yunanistan Cumhurbaşkanı), Dr. Tevfik Sağlam, Dr. Ahmet Rasim Onat, Ziya SOmar, Sinan Efendi, Enver Ziya Karal, Prof. Dr. Kenan Özbek, Kenan Akyüz, Naki Bekmen’in hayatları hakkında kısaca bilgiler vererek, Yanya valilerinin bir kronolojisini ve ardından da kendi seçmesini okuyucuya iletmiştir. Kitabın sonunda da Yanya’yı ziyaretinde çektiği fotoğraflar, birkaç belge ninesi kendisi ve Yanya’da tanıştığı arkadaşlarının fotoğraflarını eklemiştir.

Belli bir bölüm içeriğine sahip olmayan eser anı kitabı olmakla birlikte tarih kitabı olmasıyla da farklı bir perspektife sahiptir. Zira anı kitapları ya kişinin bizzat ağzından yahut daha sonra ele geçirilen bir günlük vs. ile elde edilmiş bilgilerin aktarılmasıyla oluşur. Fakat burada durum sanıldığından farklıdır. Hem Yanya’nın Osmanlı tarihi açısından önemi arz edilirken tarihçesi sürekli kitabın her bölümünde anlatılmakta, hem de ananesi vasıtasıyla Yanya’da yaşananlarla birlikte kültürü, coğrafi konumu dahi anlatılmaktadır. Buda okuyucunun bir hengamede olmasına sebep olmaktadır. Yazar yabancı kaynakların Osmanlı idaresi konusunda yanlış olduklarını iletmeyle beraber bu kaynaklardan da faydalanmak gerektiğinin altını çizmektedir. Yanya’nın Türk tarihinin büyük bir parçası olduğu ve aslında iki halkın birbirine son derece yakın benzerlikler içerisinde olduğunu vurgulanmaktadır.

